

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)
« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інклюзивна освіта»

для студентів

спеціальності	122 Комп'ютерні науки (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	122.00.01 Інформатика (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	програмування/інтернет речей (назва спеціалізації)

Київ – 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 16/2/19

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 19 р.

Розробник:

Федоренко О.Ф., ст.викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Федоренко О.Ф., ст.викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 11.09. 2019 р. № 9

Завідувач кафедри _____ (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Інформатика)

(назва освітньої програми)

____.____.2019 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) (І.В. Машкіна)

Робочу програму перевірено

11.09. 2019 р.

Заступник директора _____ (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Порівняльна спеціальна педагогіка		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/ 120	
Курс	3	-
Семестр	5	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти оволодінню основами науково та методично обґрунтованих підходів до розбудови інклюзивного процесу з опорою на вітчизняний та міжнародний досвід; оволодіння змісту сучасних ефективних підходів та технологій для подолання обмеження участі учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання, розбудови інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти базові засади інклюзивного процесу, виклики та ризики інклюзивної педагогічної практики, шляхи їх запобігання та розв'язання;

- знати міжнародні й вітчизняні законодавчі акти та їх роль у впровадженні й поширенні інклюзивної освіти;
- уміти формулювати аргументи на підтримку розвитку інклюзивної освіти, виражати позитивне ставлення і адекватне сприйняття організації інклюзивного навчання у закладі освіти;
- знати організаційні моделі командної роботи в закладах освіти, пошуку, у тому числі пошуку ресурсів, планування підтримки, взаємодії з батьками;
- знати і розуміти процес моніторингу успіхів дітей з особливими освітніми потребами;
- знати і розуміти особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими потребами та основні технології, що застосовуються педагогами та членами команди супроводу закладу освіти у процесі організації інклюзивного навчання;
- знати процес оцінювання особливих потреб та розуміти його результати для подолання обмеження участі учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі;
- знати і розуміти специфіку діяльності асистента вчителя, асистента дитини, фахівця зі спеціальної освіти з урахуванням особливостей їхньої взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу в системі інклюзивної освіти;
- уміти аналізувати стан і тенденції розвитку системи інклюзивної освіти в Україні, ґрунтуючись на закономірностях розвитку освіти в світі;
- критично мислити щодо використання закордонного досвіду, можливості перенесення його на вітчизняний ґрунт із урахуванням національних особливостей і традицій української школи й освіти;
- уміти організовувати освітнє середовище орієнтоване на потреби учнів з особливими освітніми потребами та потреби інших учасників освітнього процесу;
- уміти продемонструвати на базовому рівні знання і вміння до оптимального вибору і реалізації оволодіння на достатньому рівні навичками працювати самостійно (виконання завдань для самостійної роботи) та у групі (виконання завдань на семінарських й практичних заняттях).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти»							
Тема 1. Сутність та філософія інклюзивної освіти.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 2. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах.	8	4	2	-	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	16	6	2	2	-	-	4
Змістовий модуль 2 «Інклюзивне навчання як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства»							
Тема 3. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.	10	4	-	2	-	-	4
Тема 4. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні.	10	4	2	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	22	8	2	4	-	-	6
Змістовий модуль 3 «Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі»							
Тема 5. Технологія використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) як сучасний підхід до визначення особливих освітніх потреб.	6	2	-	-	-	-	4
Тема 6. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі. Роль та форми взаємодії спеціального педагога, асистента дитини та асистента	8	4	-	2			2

вчителя у класі з інклюзивним навчанням.							
Тема 7. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.	8	2	2	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	24	8	2	4	-	-	8
Змістовий модуль 4							
«Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі»							
Тема 8. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Універсальний дизайн у сфері освіти.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 9. Технології інклюзивного навчання на уроках інформатики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів.	12	4	2	2			4
Тема 10. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках інформатики у процесі інклюзивного навчання.	8	2	2	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	4	6	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього за навчальну дисципліну «Інклюзивна освіта»	120	30	10	16	-	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

«Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти»

Тема 1. Сутність та філософія інклюзивної освіти.

Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «особливі освітні потреби». Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Соціальна та медична моделі інвалідності. Основні принципи інклюзивної освіти.

Ключові слова: діти з особливими потребами, інтеграція, освітня інтеграція, соціальна інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання.

Рекомендована основна література [2,5]

Рекомендована додаткова література [13,17,22]

Тема 2. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах.

Міжнародні документи ООН у сфері інклюзивної освіти: Загальна Декларація прав людини (1948), Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966), Конвенція про права дитини (1989), Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами, Конвенція ООН про права людей з інвалідністю: Стаття 24 «Освіта». Концепції інклюзивної освіти у документах ЮНЕСКО, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Світового банку, а також Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Аналіз освітньої політики щодо забезпечення рівного доступу дітям з особливими освітніми потребами та /чи інвалідністю до якісної освіти (на прикладі Канади, Іспанії, Чехії).

Ключові слова: Саламанська декларація, ООН і ЮНЕСКО, інклюзивне освітнє середовище, рівні можливості, права осіб з інвалідністю, реформа системи освіти, освітні послуги.

Рекомендована основна література [2, 5]

Рекомендована додаткова література [6,12, 14]

Змістовий модуль 2

«Інклюзивне навчання як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства».

Тема 3. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Інклюзивне спрямування реформи української системи освіти. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Інклюзивна освіта як система відповідальної, безперешкодної, мобільної та особистісно орієнтованої освіти. Інституції, традиції, політика в сфері спеціальної освіти. Правовий та соціальний підходи як основа для організації освітньої діяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку.

Процеси інтеграції спеціальної та загальної педагогіки у контексті нової української школи (НУШ). Переваги інклюзивної освіти.

Ключові слова: рівні можливості, соціальна справедливість, доступність освіти, права осіб з інвалідністю, реформа системи освіти, інтеграція спеціальної та загальної педагогіки, освітні послуги, нова українська школа (НУШ).

Рекомендована основна література [4, 5]

Рекомендована додаткова література [7,8, 22]

Тема 4. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні.

Рівні управління інклюзивною освітою (вищий, центральний, обласний, місцевий). Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері інклюзивної освіти. Міжвідомче партнерство з питань допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Аналіз системи надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами та ресурсні можливості спеціальної освіти.

Організація інклюзивного навчання в Україні. Інклюзивно-ресурсний центр: основні завдання та напрями діяльності. Консультування та надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти. Функції ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти.

Ключові слова: рівні управління інклюзивною освітою, міжвідомче партнерство, інклюзивні цінності, спеціальний клас, інклюзивний клас, інклюзивно-ресурсний центр, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

*Рекомендована основна література [4, 5]
Рекомендована додаткова література [5, 19, 20]*

Змістовий модуль 3

«Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі».

Тема 5. Технологія використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) як сучасний підхід до визначення особливих освітніх потреб.

Сутність та основні принципи міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків. Ключовий контекст: дитиноцентризм (дитина у сім'ї, затримка розвитку, діяльність, участь, обмеження діяльності й участі, фактори навколишнього середовища, особистісні фактори).

Підходи до особливих освітніх потреб у Міжнародній Класифікації Функціонування, Обмежень Можливостей і Здоров'я

Впровадження та модель використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків для підтримки інклюзивного навчання. Діяльність та участь: виявлення бар'єрів та полегшуючих факторів.

Ключові слова: Міжнародна класифікація функціонування, затримка розвитку, діяльність, участь, обмеження діяльності й участі, фактори навколишнього середовища, особистісні фактори.

*Рекомендована основна література [3, 5]
Рекомендована додаткова література [5, 8]*

Тема 6. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі. Роль та форми взаємодії спеціального

педагога, асистента дитини та асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням.

Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу. Організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу; асистент дитини як відповідальний за соціальний супровід дитини; батьки як активні учасники освітнього процесу дитини з особливими освітніми потребами; спеціальні педагоги як учасники освітнього процесу. Партнерські засади в роботі фахівців команди супроводу та батьків дітей з особливими потребами. Форми взаємодії фахівців між собою та з батьками в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: команда психолого-педагогічного супроводу, асистент вчителя, асистент дитини, спеціальний педагог, партнерство.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 10, 11, 21]

Тема 7. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Технологія розроблення індивідуальної програми розвитку. Короткотривалі та довготривалі цілі для планування участі. Пріоритети вибору SMART-цілей. Етапи виконання індивідуальної програми розвитку. Моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний навчальний план. Індивідуальна навчальна програма.

Ключові слова: індивідуальна програма розвитку, освітня траєкторія, індивідуальний навчальний план, індивідуальна навчальна програма.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [11, 24, 26, 27]

Змістовий модуль 4

«Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі».

Тема 8. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Універсальний дизайн у сфері освіти.

Трактування та критерії доступності. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.

Компенсаторні та допоміжні засоби для дітей з особливими освітніми потребами.

Універсальний дизайн у сфері освіти. Основні підходи до застосування концепції універсального дизайну у навчанні.

Ключові слова: доступність, допоміжні засоби, універсальний дизайн, універсальний дизайн у сфері освіти, адаптації, модифікації.

Рекомендована основна література [2, 5]

Рекомендована додаткова література [5, 28, 30]

Тема 9. Технології інклюзивного навчання на уроках інформатики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів.

Соціальна і навчальна участь учнів з особливими освітніми потребами. Основи теорії множинного інтелекту. Диференційоване викладання: множинні способи представлення навчального матеріалу, множинні способи представлення результату та залучення усіх учнів. Роль адаптацій та модифікацій для подолання обмеження участі у навчанні учнів з особливими освітніми потребами. Види адаптацій та модифікацій.

Ключові слова: соціальна участь, навчальна участь, диференційоване викладання, адаптації, модифікації, подолання обмеження участі.

Рекомендована основна література [3, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 25, 30]

Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках інформатики у процесі інклюзивного навчання.

Психолого-педагогічні аспекти оцінювання учнів з особливими освітніми потребами. Основні завдання та функції оцінювання навчання учнів з особливими освітніми потребами. Методи реалізації формульованого оцінювання. Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами. Портфоліо учня як інструмент оцінювання.

Ключові слова: оцінювання, формульоване оцінювання, підсумкове оцінювання, портфоліо.

Рекомендована основна література [3, 5]

Рекомендована додаткова література [23, 29,]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Інклюзивна освіта».

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	2	20
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	2	20	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
	Разом	-	60	-	72	-	77	-	99
Максимальна кількість балів: 308									
Розрахунок коефіцієнта: $k = 308/60 = 5,13$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти.

Тема 1. Сутність та філософія інклюзивної освіти (2 год.).

Завдання: Коротко охарактеризуйте медичну і соціальну моделі розуміння інвалідності в суспільстві. Наведіть власні приклади проявів тієї чи іншої моделі.

Розкрийте можливості впливу ЗМІ на громадську думку та суспільні настрої щодо поширення ідей інклюзії на прикладі фільму «Людина дощу» (режисер - Баррі Левінсон, 1988р.)

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Тема 2. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання.

Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах (2 год.).

Завдання: розкрийте роль ЮНЕСКО у розвитку освітньої політики, спрямованої на забезпечення безперешкодного доступу до освіти через міжнародні

програми, проекти і дослідження ЮНЕСКО, результати 48 сесії ЮНЕСКО з питань інклюзивної освіти.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Змістовий модуль 2. Інклюзивне навчання як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства.

Тема 3. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (4 год.).

Завдання: познайомтесь з документом «Концептуальні засади реформи середньої школи». Визначте, які принципи та підходи визначені в концепції відповідають засадничим положенням інклюзивної освіти. Обґрунтуйте свою відповідь на прикладі одного з визначених вами принципів або підходів.

Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Перегляньте фільм «Колір раю», режисера Маджида Маджиді (1999 р.) та спрогнозуйте переваги інклюзивного навчання для головного героя та його родини.

Критерії оцінювання:

4. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
5. Здатність до критичного мислення – 1 б.
6. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Тема 4. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні (2 год.).

Завдання: Складіть карту організації інклюзивного навчання учня, використовуючи наступні посилання на законодавство:

1. Про загальну середню освіту: закон України від 13.05.1999. Редакція від 13.10.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/exGtxg>
2. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсні центри: постанова Кабінету Міністрів України №545 від 12.07.2017. Редакція від 16.08.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/fSbPXf>
3. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти: Наказ МОН України »1/9-691 від 13.11.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/3EwuXs>
4. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України

№ 872 від 15.08.2011. Редакція від 16.08.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/vhiWkG>

5. Про затвердження порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: постанова Кабінету Міністрів України №88 від 14.02.2017. Редакція від 28.02.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/Lwvg16>

6. Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ МОН України № 609 від 08.06.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/ncpcvz>
МОЗ, Мінфіну № 454/471/516 від 08.11.2001 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1073-01>

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Змістовий модуль 3. Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі.

Тема 5. Технологія використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП) як сучасний підхід до визначення особливих освітніх потреб (4 год.).

Завдання: поміркуйте, чому МКФ називають «однією мовою» для різних фахівців.

Визначте особливості функціонування та обмеженнями життєдіяльності з якими стикнувся герой книги «Квіти для Елджернона»(авт. Деніел Кіз).

Використовуючи коди МКФ-ДП спробуйте систематизувати дані про функціонування головного героя, взаємозв'язок між факторами навколишнього середовища й особистісними факторами.

Критерії оцінювання:

4. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
5. Здатність до критичного мислення – 1 б.
6. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Тема 6. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі. Роль та форми взаємодії спеціального педагога, асистента дитини та асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням (2год.).

Завдання: назвіть функціональні обов'язки кожного члена команди з розроблення та впровадження ІПР. За яких умов та якою ви бачите роль вчителя інформатики у команді? Відповідь обґрунтуйте.

Критерії оцінювання:

7. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
8. Здатність до критичного мислення – 1 б.
9. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Тема 7. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (2год.).

Завдання: визначте власну ціль професійного розвитку на найближчі кілька років. Сформулюйте її за принципом SMART, проаналізуйте її досяжність, вимірюваність, персоналізованість та орієнтацію на результат.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Змістовий модуль 4. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

Тема 8. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Універсальний дизайн у сфері освіти (2год.).

Завдання: опрацюйте розділи 4 і 5 методичного посібника Софій Н.З.

«Універсальний дизайн в освіті» [6]. Дайте визначення поняттю «розумне пристосування». Визначте ресурси на рівні школи та на рівні практики педагога для створення «розумних пристосувань» для дітей з особливими освітніми потребами під час інклюзивного навчання. Відповідь обґрунтуйте.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Тема 9. Технології інклюзивного навчання на уроках інформатики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів (4год.).

Завдання. А) поміркуйте над запитання для виявлення бар'єрів, що призводять до зниження доступності курикулуму та методик:

- Які чинники освітнього середовища створюють бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами до уроків інформатики ?
- Які бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами існують на рівні методики інформатики, передбаченої стандартом?
- Які бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами закладені в очікуваних результатах навчання з інформатики ?

Б) Запропонуйте власні рішення за кожним пунктом, щоб усунути ці бар'єри для навчання та залучення учнів з особливими освітніми потребами.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної порівняльної педагогіки – 2 б.

Тема 10. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках інформатики у процесі інклюзивного навчання (2год.).

Завдання: підготуйте презентацію на тему «Формувальне оцінювання на уроці інформатики як процес моніторингу успіхів дітей з особливими освітніми потребами».

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання - 1,25 бал.	25 балів
МКР 2	Тестування «Інклюзивне навчання як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання - 1,25 бал.	25 балів
МКР 3	Тестування «Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання - 1,25 бал.	25 балів

МКР 4	Тестування «Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання - 1,25 бал.	25 балів
-------	---	---	----------

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмова.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – тах 10 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – тах 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – тах 20 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

1. Назвати основні міжнародні документи ООН у сфері інклюзивної освіти з позиції забезпечення прав людини
2. Розкрити роль Саламанської декларації для розвитку інклюзивної освіти
3. Назвати основні концепції інклюзивної освіти у документах ЮНЕСКО, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Світового банку, а також Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)
4. Дати визначення поняття «інклюзивне навчання»
5. Дати визначення поняття «інклюзивне освітнє середовище»
6. Дати визначення поняття «особа з особливими освітніми потребами»
7. Дати визначення поняття «універсальний дизайн у сфері освіти»
8. Охарактеризувати мету створення Інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) в Україні
9. Охарактеризувати мету створення команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП у закладі загальної освіти та вказати її склад.
10. Охарактеризувати мету розроблення індивідуальної програми розвитку (ІПР) учня з особливими освітніми потребами
11. Розкрити роль громадських організацій та батьківських об'єднань у

розвитку інклюзивної освіти.

12. Розкрити роль мережі інклюзивно-ресурсних центрів у наданні якісних освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами.
13. Назвати основні завдання та функції фахівців Інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ).
14. Розкрити переваги інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами, їхніх батьків та інших учасників освітнього процесу
15. Розкрити переваги інклюзивного навчання для суспільства
16. Розкрити модель партнерських відносин між закладом загальної середньої освіти та іншими закладами й установами з метою організації інклюзивного освітнього середовища.
17. Назвати бар'єри, що можуть виникнути на шляху поширення інклюзивного навчання (*спираючись на звіт експертів у всесвітній доповіді 2011 року*)
18. Назвати основні етапи для організації інклюзивного навчання у закладі освіти.
19. Назвати можливі бар'єри у закладі освіти на шляху до запровадження інклюзивного навчання та вказати шляхи подолання чи попередження
20. Вказати документи, що забезпечують Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.
21. Розкрити пріоритети вибору SMART-цілей під час розроблення ІПР
22. Розкрити основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу
23. Розкрити участь асистента вчителя як учасника освітнього процесу під час інклюзивного навчання
24. Розкрити участь асистента дитини як учасника освітнього процесу під час інклюзивного навчання
25. Розкрити участь батьків дитини з ООП як учасників освітнього процесу під час інклюзивного навчання
26. Назвати основні моделі діяльності асистента вчителя
27. Охарактеризувати моделі взаємодії педагогів та організації навчального середовища при організації спільного викладання
28. Визначити переваги та виклики спільного викладання
29. Охарактеризувати сутність та основні принципи міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків
30. Назвати основні принципи універсального дизайну у навчанні
31. Охарактеризувати переваги застосування основних принципів універсального дизайну для навчання учнів з ООП
32. Розкрити роль адаптацій та модифікацій для подолання обмеження участі у навчанні учнів з особливими освітніми потребами
33. Назвати основні види адаптацій та модифікацій
34. Розкрити психолого-педагогічні аспекти оцінювання учнів з особливими освітніми потребами.

35. Назвати методи реалізації формувального оцінювання.

36. Розкрити особливості підсумкового оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами

Питання практичного характеру

- Спроекувати етапи соціального залучення учня з особливими освітніми потребами (на основі кейсу учня)
- Спроекувати етапи навчального залучення учня з особливими освітніми потребами (на основі кейсу учня)
- Проаналізувати ситуацію та правомірність дій адміністрації закладу, посилаючись на законодавчі та нормативно-правові акти (на основі кейсу учня)
- Розробити 2-3 адаптації/та чи модифікації для уроків інформатики (на основі кейсу учня)
- Розробити 2-3 методи реалізації формувального оцінювання для уроків інформатики (на основі кейсу учня).

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка з дисципліни «Інклюзивна освіта»

Разом: 120 год., лекції – 30 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття -16 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV	
Назва модуля	Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти		Інклюзивне навчання як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства			Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі.			Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	
Кіл. балів за модуль	60		72			77			99	
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Сутність та філософія інклюзивної освіти (16.)	Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах (26.)	Реформування системи освіти України: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство сфері інклюзивної освіти (26.)	Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні (26.)	Технологія використання міжнародної класифікації функціонування обмеження життєдіяльності здоров'я дітей підлітків (МКФ-ДП) як сучасний підхід до визначення особливих освітніх потреб (16.)	Командна психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі. Роль та форми взаємодії спеціального педагога, Асистента дитини та асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням (26.)	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (16.)	Доступність і концепція універсального дизайну важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. Універсальний дизайн у сфері освіти (16.)	Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів (26.)	Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у процесі інклюзивного навчання (16.)
Теми семінар. занять		Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання Механізми		Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в			Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами		Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих	Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у

		забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах (16.)		Україні (16.)			як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (16.)		освітніх потреб учнів (16.)	процесі інклюзивного навчання (16.)
Робота на сем.з		10 балів		10 балів			10 балів		10 балів	10 балів
Сам.роб.	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.контр	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	

Всього: 308 балів. $K = 308/60 = 5,13$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с. – Режим доступу: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf
2. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: навч.-метод. посіб. / Л.Ю.Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю.Байди, О.В.Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с. Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/36/>
3. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві; пер. з англ. [Електронний ресурс] – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>
4. Нова українська школа : поради для вчителя / [Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
5. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019.- 300с.

Додаткові джерела:

1. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
2. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда / За заг. ред. Колупаєвої А. А. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Корольок / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Гіперактивна дитина у класі. Стратегії реагування та організація навчального середовища : методичні рекомендації / Укладачі: Ферт О., Рибак Ю.
5. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного

- образования детей / [Г. Булат, А. Кара А., В. Соловей и др.]. – Часть 1. – Кишинев, 2016. – 168 с.
6. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного образования детей / [Г. Булат, С. Курилов, Н. Букун и др.]. – Часть 2. – Кишинев, 2016. – 196 с.
 7. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного образования детей / [А. Ефтоди, А. Балан, А. Кара и др.]. – Часть 3. – Кишинев, 2016. – 128 с.
 8. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / Тоні Бут; пер. з англ. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/264/>
 9. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда / За заг. ред. Колупаєвої А. А. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
 10. Луценко І.В. Актуальні питання діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі / І. В. Луценко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2016. – №4. – С. 7–13.
 11. Луценко І. Організаційні та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному навчальному закладі / І. Луценко // Особлива дитина: навчання та виховання. – 2015. – №2 (74). – С. 35–44.
 12. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія / О. В. Мартинчук. – К.: Вид-во учбової літератури, 2018. – 420 с. (на кафедрі)
 13. Мартинчук О.В. Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>
 14. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.
 15. Модуль. Доступність та універсальний дизайн / О. Красюкова-Еннс, Я. Грибальський, Л. Байда, В. Азін [Електронний ресурс]. – К., 2011. – 132 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/34/>
 16. Найда Ю.М. Інклюзивне суспільство//Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової – Еннс О.В. / Кол. авторів: Байда Л.Ю., Красюкова – Еннс О.В., Буров С Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. – К., 2012. – 216 с.// ст.93-110– Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/36/>

17. Огнев'юк В.О. Філософія освіти та її місце в структурі наукових досліджень феномену освіти / Віктор Олександрович Огнев'юк // Освітологія = Osviatologia : пол.-укр. щорічник укр.-пол. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Вища пед. школа Спілки польських вчителів; головний ред.: В. О. Огнев'юк, Т. Левовицький, С. О. Сисоєва. - Київ : Едельвейс, 2012. – Вип. 1. – С. 69-75
18. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник/ За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ. – 252 с.
19. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
20. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
21. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
22. Про освіту / Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
23. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб. / Т. В.
24. Скрипник Т.В. Розроблення SMART-цілей для дитини з особливими потребами в процесі інклюзивного навчання / Спеціальна освіта: стан та перспективи: матеріали Всеукр. (заочної) наук.-практ. конф. Присвяч. 5-річчю кафедри корект. освіти та спец. психол. (Харків, 17-18 травня 2017 року) / ред. кол. О.І.Проскурняк, В.Є. Коваленко, А.В. Явтушенко; Департамент науки і освіти, Харків. обл. держ. Адмін., Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради – Харків, 2017. – 406 с.
25. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали./Укладач – Софій Н.З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 70с .
26. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с. – Режим доступу: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/Tehnologii%20Autizma.pdf>

27. Тренінговий модуль та керівництво для тренерів. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://posibnyk.nus.org.ua/wp-content/uploads/HANDOUT-for-trainers_TOT-Sept-2018_corrected-final1-new.pdf.- Назва з екрану.
28. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
29. Федоренко О. Інклюзивне навчання: оцінювання учнів з особливими освітніми потребами / О. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – № 2 (86) – С. 76-86.
30. Федоренко О. Універсальний дизайн в освіті: вивчаємо та впроваджуємо в освітню програму / О. Федоренко // Практика управління закладом освіти. – 2018. – №11 – С. 46-52.

9. Додаткові електронні ресурси:

1. Е-бібліотека – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»: www.ussf.kiev.ua
2. Онлайн-курс для вчителів початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:mon-edera-osvitoria+st101+st101/about>
3. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>

10.Рекомендовані книги та фільми

Книги:

1. Деніел Кіз. Квіти для Елджернона /пер.з англійської В. Шовкун. – Харків: клуб сімейного дозвілля, 2015. – 304 с.

Фільми:

1. «Людина дощу», фільм режисера Баррі Левінсона (1988р.)
2. «Колір раю», фільм режисера Маджида Маджиді (1999 р.).